

Marjetka Golež Kaučič

Raziskovalne metode v folkloristiki – med tradicionalnim in inovativnim*

Razprava želi predstaviti vidike tradicionalnih in inovativnih metod v slovenski folkloristiki. Poskuša shematizirati folkloristične metode v zgodovinskem razvoju folkloristične vede in jih razporejati glede na predmet raziskave. Poudarja interdisciplinarno usmerjenost metodološkega dela, vendar izpostavlja tudi specifično folkloristične metodologije ter razvršča metode po hierarhiji dela, glede na metodološki okvir in poseben vidik raziskav ter opozarja na izrazito spajanje starih in novih metod tudi v sodobni folkloristiki.

The paper focuses on traditional and innovative methods in Slovene folkloristics. It tries to shematize these methods as they occurred in the course of the development of this science, and arrange them according to the subject of their research. It emphasizes interdisciplinary cooperation, but also draws attention to specific characteristics of folkloristic methodology. Folkloristic research methods are arranged according to work hierarchy and according to special aspects of research projects. The author concludes that in contemporary folkloristics, old and new research methods are interwoven in a very distinctive manner.

UVOD

Slovenska folkloristika je v svojem raziskovalnem popotovanju od začetkov pa do danes skozi sito znanosti presejala kar nekaj metod, ki jih je zaradi svoje interdisciplinarne naravnave izbirala iz etnologije, muzikologije, literarne teorije, filologije idr., zaradi

* Ta razprava je preoblikovan in dopoljen referat z naslovom Traditional and Innovative Methods in Slovene Folkloristic Research Work, ki je bil prebran na 7. mednarodnem posvetovanju etnologov (7th SIEF Conference – Ethnological Approaches in the New Millennium: 23–28 April 2001) v Budimpešti. Razprava je logično vsebinsko nadaljevanje članka Med tradicijo in inovacijo ali položaj folkloristike v sodobni znanosti. Glasnik SED 41/1,2, Ljubljana 2001, str. 116–120.

specifičnega predmeta obravnave pa ustvarjala tudi svoje. Zaradi družbenih in političnih sprememb v Sloveniji po drugi svetovni vojni¹ in nato po letu 1991 ter posledično sprememb v nastajanju, razvoju in odmiranju slovenskega ljudskega izročila so morali slovenski folkloristi začeti uporabljati nove aspekte metodološko-teoretične narave, ki pa so bili odvisni tudi od tega, katero plast predmeta je posamezna metoda želela razkriti. Folkloristi so se tako lotevali tudi novih pojavov v družbi in se posvečali njihovem vplivu na tradicijo. Pomembna družbeno-politična faktorja v življenju in raziskovanju folklorne sta bila: 1. Nova povojna družbena ureditev, ki je folkloristiki prinesla tudi vrsto težav, kajti politična struktura je z nezaupanjem gledala na vedo, ki so jo pojmovali kot ostanek konzervativne, meščanske miselnosti in s tem tudi njen predmet raziskave. Prav zato so se tudi nekateri folkloristi izgubili ali pa le pritajili, folkloristi sami pa so zamujali s teoretičnimi spoznanji. 2. Že v osemdesetih letih, še bolj pa po osamosvojitvi Slovenije se je trend obrnil in zaradi novega potrjevanja slovenske identitete se je začelo t. i. oživljanje ljudskega izročila, ki je pa prineslo celo množico sodobnih pojavov (oživljanje šeg in navad, zanimanje za ljudsko pesem in celotno ljudsko izročilo pri vseh plasteh prebivalcev, še posebno pri intelektualcih).

METODOLOŠKA ISKANJA

Predmet folkloristike je folklor ali še več: folkloristika preučuje procese v ljudski kulturi.² Metode slovenske folkloristike so izhajale iz prej navedene definicije, čeprav so nekateri raziskovalci širili ali krčili predmet obravnave in se posvečali posameznim vidikom folklorne.³

Začetki folklorističnega raziskovanja so bili v Sloveniji posvečeni ljudski pesmi, njenim besedilom. Sredi 19. stoletja se je začel Stanko Vraz poleg terenskega dela zavzemati za znanstveni princip zbiranja in objavljanja, s čimer je položil temelje slovenski folkloristiki. Konec 19. stoletja je imela folkloristiko pod okriljem filologija. Karl Štrecelj jo je na univerzi v Gradcu predaval v okviru slavistike. Z izdajo Slovenskih narodnih pesmi (1895–1923) je folkloristiki postavil nove trdne temelje, ki so vodili v ločitev slavistike od folkloristike. Od leta 1869, ko lahko rečemo, da pri slovenskih raziskovalcih prvič vidimo zanimanje za ljudsko pripovedništvo in pesništvo (takrat je bil sicer v ospredju jezik), pri avtorju Gregorju Kreku že najdemo zgodovinsko-primerjalno metodo in poleg nje še mitološko ter tudi poligenetsko.⁴ Kasneje se je začela vzporedno s primerjalno uveljavljati migracijska metoda, raziskovalec Jiři Polivka je leta 1896 iskal vzporednice z našimi pravljicami pri drugih evropskih narodih v skladu z zemljepisno-zgodovinsko metodo Finca Kaarla Krohna.⁵ V prvi polovici 20. stoletja je pozitivizem prehajal v refleksijo, pojavila se je t. i. družbena funkcija ljudske duhovne kulture. Takrat se je zelo okrepilo raziskovanje ljudske pesmi z glasbenega vidika. Leta 1934 je bil ustanovljen

¹ Glej Dušan Nečak, *Sodobna zgodovina danes. 35. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*, Ljubljana 1999, str. 201–208.

² M. Terseglav, Folkloristika. *Enciklopedija Slovenije 3*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1989, str. 131.

³ Predmet folklorne ali narodopisja so opredelili že Štrecelj 1887, Murko 1896, Stele 1906, Vurnik, Marolt 1934, Kotnik 1943, Ložar 1944, Narodopisje Slovencev 1944 in 1952, kasneje pa še Kuret 1972, Vodušek, Kumer, Matičetov, Terseglav in drugi. Glej Ingrid Slavec Gradišnik, *Etnologija na Slovenskem. Med čermit narodopisja in antropologije*. Ljubljana, Založba ZRC 2000, str. 161, 162 in 225, 226.

⁴ Zelo podrobno teoretsko razčlenjuje migracijsko in poligenetsko teorijo Marija Stanonik v članku Antropološki vidik slovstvene folklorne. *Glasnik SED* 41/1, 2, Ljubljana 2001, str. 120,121.

⁵ Marija Stanonik, *Slovstvena folklorne*. Ljubljana 1999, DZS, str. 29.

Folklorni inštitut, ki je predstavljal prvo folkloristično institucijo v Sloveniji. V 30.– 60. letih pa so Grafenauer,⁶ Matičetov in Kumer izdali nekaj monografij o razprostranjenosti ljudskih pesmi (Lepa Vida, Sežgani in prerojeni človek, Nevesta detomorilka) in so uporabljali primerjalno-zgodovinsko metodo, seveda ob ustreznih metodah terenskega raziskovanja. O treh takrat najpogostejših teorijah in iz njih izhajajočih metodah je pisal Milko Matičetov, in sicer o mitološki, indijski in antropološki teoriji. Iz njih sta izšli t. i. poligenetska teorija in metoda.⁷ Leta 1956 je Milko Matičetov o posebnostih folkloristike dejal: »Mlada znanstvena panoga, ki jo imenujemo folkloristika, si je namreč izoblikovala z združitvijo filoloških, književnozgodovinskih, kulturnozgodovinskih, geografsko-statičnih in drugih prijemov svojo lastno metodo.«⁸ Predmet folkloristike je bilo po mnenju tako Matičetovega kot Voduška tisto, kar je bilo izven okvirov literarne, umetnostno-zgodovinske vede, muzikologije in etnologije oziroma kar druge stroke ni zanimalo – to so bili predvsem umetniški in ustvarjalni pojavi.⁹ Teresežlav pa je menil: »Če pa folkloristiko dosedaj bolj zanimajo pojavi sami, kakor pa nosilci le-teh in spoznanja, kako se posamezniki odzivajo na te pojave, kako se do njih opredeljujejo, je to zato, ker hoče z analizo pojavov pokazati, kakšni so in zaradi česa se pripadnik neke skupine zanje sploh odloča. Spoznati je treba tisto, kar posameznika ali skupino opredeljuje.«¹⁰ Prav zaradi teh pojavov, ki jih ne raziskuje nihče drug, je pomembna tudi specifična metodologija. V evropski folkloristiki, kateri je sledila slovenska, pa se je po besedah finskega folklorista Laurija Honka v desetletjih po drugi svetovni vojni zgodil preskok iz besedilno usmerjenih raziskav v kontekstualno usmerjene.¹¹

Aplikacije metod na predmet obravnave so povzročile spremembo metod in njihovo razširitev, preoblikovanje in preureditev. Metode, ki so jih posamezni raziskovalci izbirali glede na predmet raziskave, so v začetku izhajale predvsem iz njihove lastne strokovne naravnosti: filološko in literarno izobraženi folkloristi so posegali po metodah Jakobsona, Bogatirjeva, Čistova, Mukašovskega, Lotmana, Beneša idr., literarno usmerjeni po strukturalističnih, muzikološko po metodah Bartoka, Brailoua idr., etnološko pa po metodah evropske in ameriške etnološko-antropološke usmeritve. Metodologija folkloristike je skupek prevzetih metod iz različnih strok, vendar z njimi raziskuje

⁶ Grafenauer je vzel »kulturnohistorično metodo, jo prenesel na preučevanje narodopisja visoke kulture slovenskega naroda, pa jo spojil s primerjalno književnozgodovinsko metodo. In ta doslej v svetovni etnologiji še ne uporabljena kulturnozgodovinsko-literarnoprimerjalna metoda je prinesla pri preučevanju naših narodnih pesmi kar lepe sadove.« To metodo je izdelal zgodovinar etnolog Gräbner, p. W. Schmidt pa jo je izpopolnil. Izhaja iz t. i. kulturnohistorične smeri v etnologiji preprostih kultur. V: Ingrid Slavec Gradišnik, *Etnologija na Slovenskem, Med čermt narodopisja in antropologije*. Založba ZRC, Ljubljana 2000, str. 194.

⁷ Milko Matičetov, Pregovori in uganke. V: Lino Legiša, Alfonz Gspan (ur.), *Zgodovina slovenskega slovstva I*, Slovenska matica, Ljubljana 1956, str. 127–128.

⁸ Milko Matičetov, Ljudska proza. V: *Zgodovina slovenskega slovstva I*, Slovenska matica, Ljubljana 1956, str. 130.

⁹ Milko Matičetov, Folklorja v Jugoslaviji in kratek pripis. *Sodobnost XIV*, 6, Ljubljana 1966, str. 628; Valens Vodusek, O sodobnih nalogah folkloristike. V: *Zbornik 24. kongresa jugoslovanskih folkloristov*, Piran 1977 in v *Glasniku SED* 17, Ljubljana 1979, tam na str. 294.

¹⁰ Marko Teresežlav, Ustno slovstvo kot predmet etnološke, literarne in folkloristične znanosti. *Glasnik SED* 20, Ljubljana 1980, str. 46–47.

¹¹ »Present-day folklorists are more interested than their colleagues were in the past in the ecological condition and socio-economic structures which frame and give meaning to folkloric acts of verbal communication and other behavior connected with them.« Glej Lauri Honko, *Methods in Folk-Narrative Research*. *Ethnologia Europea*, letnik XI, št. 1 (1979/80), ur. Günter Wiegmann et al., Göttingen 1980, str. 6.

specifično gradivo in dobi specifične rezultate, ki jih ne raziskuje niti etnologija, muzikologija, jezikoslovje, literarna teorija, antropologija, sociologija.

Na nevarnost enostranskega opazovanja folklorne s stališča ene stroke je opozoril že italijanski raziskovalec Cocchiara, ki meni, da je najbolj pomembno, da folkloristika ne postane neka obrobna ali celo pomožna veda. Če bi folkloro imeli za predmet filologije, etnografije, sociologije, psihologije, muzikologije idr., bi lahko po besedah Cocchiara¹² razložili samo njeno filološko, etnografsko idr. zgodovino, ne pa zgodovine folklorne kot take. Zato moramo postaviti temelj preučevanja folklorne – okvir njenega preučevanja in iz tega lahko izhajajo tudi metode. Potrebno je preučevati tudi izvor, razvoj folkloristične misli na Slovenskem in njene metode, tako da raziskovalec poveže tradicijo in inovacijo z vedenjem, da je vsaka tradicija bila nekoč inovacija ter da vsaka inovacija nekoč postane tradicija.¹³ Vsako preučevanje pa je zbir osebni izkušnji in tolmačenja.¹⁴ V osemdesetih letih je slovenska folkloristika sledila empiričnemu raziskovanju, metodoloških spoznanj sicer niso sintetizirali, vendar so jih vgradili v raziskovanje.¹⁵

Slovenska folkloristika je danes institucionalno in raziskovalno vezana na dva raziskovalna inštituta (Glasbenonarodopisni inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU), izobraževanje pa poteka šele od leta 1993, ko bil je na Oddelku za etnologijo in folkloristiko vzpostavljen predmet Folkloristika in omogočen njegov študij. Pred tem se je o ljudski duhovni kulturi parcialno lahko slišalo le na treh katedrah: na muzikologiji, etnologiji in slavistiki, ki pa so iz folklorne izbirale tiste elemente, ki so sodili v stroko, brez kompleksne obravnave.¹⁶ Položaj slovenske folkloristike v sodobnem času ni zavidljiv, saj nima svojega samostojnega oddelka, ta razpršenost pa onemogoča vzpostavitev celostne obravnave treh najpomembnejših aspektov: teksta, teksture in konteksta, kar je povzročilo, da še danes nima metodološke in teoretične sinteze.¹⁷

Čas, v katerega postavljamo vprašanje o metodah slovenskega folklorističnega raziskovanja, je današnji. Sodobna folkloristika metodološko sledi spoznanjem tradicije, vendar prav zaradi sprememb v življenjskem kontekstu ljudskega izročila spaja tradicionalno z inovativnim, ki ga kritično spremlja. Izhajali bomo iz tistih segmentov folkloristike, ki so bili raziskovalno najbolj obravnavani: iz ljudske pesmi, glasbe in plesa. Predmet slovenske folkloristike je danes še vedno enak, vendar so se pojavi tega predmeta spremenili, raziskovalci pa so razširili vidike opazovanja predmeta. Slovenski raziskovalci so se po drugi svetovni vojni ukvarjali predvsem z zbiranjem in arhiviranjem

¹² Giuseppe Cocchiara, *Storia del Folklore in Europa*. Editore Boringhieri, Torino 1971 – *Istortja Folkloru u Evropi*, prev. Tatjana Majstorović, Julijana Vučo, Prosveta, Beograd 1984, str. 6.

¹³ Raziskovalec folklorne se giblje med osmi tradicij, potuje prek osi inovacij, ki prehajajo v časovni premici v tradicijo in ustvarjajo znanstveni kanon. In ta kanon ustvarja nacionalni potencial zavedanja ustvarjalnih vzgibov in identitete nekega naroda.

¹⁴ David Buchan, Folkloristic methodology and a modern legend. *Studia Fennica Folkloristica* 1, Folklore processed in honour of Lauri Honko, ed. Reimund Kvideland at all, Helsinki 1992, str. 99–100.

¹⁵ Marko Terseglav, Težnje v povojni slovenski folkloristiki. V: Zbornik 1. kongresa jugoslovanskih etnologov in folkloristov: *30. kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije*, Rogaška Slatina (2. zv.), ur. Janez Bogataj in Marko Terseglav, (Knjižnica GSED; 10/1,2), Ljubljana 1983, str. 182.

¹⁶ Glej Marjetka Golež, Ljudska pesem med življenjem in raziskovanjem. *Razgledi*, 23. 12. 1998, Ljubljana 1998, str. 10.

¹⁷ Edina novejša metodološka in teoretična sinteza v folkloristiki je knjiga Marije Stanonik *Teoretični oris slovstvene folklorne* (Založba ZRC, Ljubljana 2001), ki pa se predvsem osredotoča na elemente slovstvene folklorne, ne ukvarja pa se npr. z ljudsko glasbo, plesom, likovnim ustvarjanjem idr., torej je v teoretičnem in metodološkem pogledu zožila predmet obravnave.

gradiva, s t. i. empiričnimi ali pozitivističnimi metodami ter uporabljali predvsem kulturno-zgodovinsko-literarno primerjalno metodo, geografski vidik in kartografsko metodo ob izdelavi monografij. Kasneje so te metode dopolnjevali s sledenjem evropski in ameriški folkloristiki z uporabo npr. sociološko-psihološke metode, ki preučuje nosilce folklore, z razlagalno, dopolnilno in konkretizacijsko metodo (Terseglav), uporabljali pa so še interpretativno, psihoanalitično, strukturalistične idr. Ob izrazitem spreminjanju v »življenju predmeta« raziskave, predvsem v sedemdesetih in osemdesetih letih vse do danes, so začeli vpeljevati še t. i. kontekstualne metode, izkoriščali nove medije in iskali teoretične podlage tudi v teorijah postmodernizma.¹⁸

Slovenski folkloristi so v osemdesetih letih različno zastavili metodologijo: od raziskovanja slovstvene folkore, do pojavov ljudske glasbe in plesa, večinoma pa so spajali terenske metode s teoretičnimi ter se zavedali temeljnosti prvin folklore: teksta, teksture in konteksta. To terminologijo so izpeljali iz literarnih raziskav. Slovenski folkloristi še danes aplicirajo vsa evropska in svetovna spoznanja o tekstu, dogodku, jeziku, variantnosti in prenašanju v svoje raziskave, metodologijo, ki jo tako uporabljajo, pa modificirajo glede na specifične razmere v slovenski folkloristiki.

OD TRADICIONALNEGA K INOVATIVNEMU

Slovensko folkloristiko lahko glede na njeno metodološko usmerjenost razdelimo na t. i. historično in na sodobno folkloristiko. Slednja pri raziskavah povezuje metode med seboj in ob tradicionalnih uveljavlja tudi inovativne. Sodobna folkloristika poleg tradicionalnih folklorističnih opazuje tudi pojave, ko se v novih okoljih različnih umetniških zvrsti pojavljajo prvine folklore: npr. v rocku, jazzu, klasični glasbi, literarnih, plesnih, gledaliških idr. delih. Mlajši raziskovalci, zrasli ob novih medijih, brez predsodkov opazujejo tudi pojave množične kulture, npr. vdiranja t. i. komercialnih popevk, nastalih po vzoru ljudskih pesmi, v repertoar petja na vasi. Za te pojave naj bi bila sicer zadolžena etnologija, vendar je folkloristika z opazovanjem živega ljudskega izročila pridobila tudi metode za opazovanje teh socioloških in pogojno tudi estetskih pojavov.

Ko poskušamo opredeljevati metode raziskovanja, moramo izhajati iz posebnih prvin folklore.

Sinkretizem kot najpomembnejši element ljudske kulture, še posebej ljudskega pesništva, je utemeljila in uveljavila folkloristika in še danes pomeni temeljni vidik metodološkega raziskovanja, ki mora biti prav zato interdisciplinaren. Prav sinkretizem zahteva posebne metode in način raziskovanja folkore (npr. ljudske glasbe), in izhaja iz temeljnega spoznanja o zelo shematično strukturiranem in formaliziranem pojavu, ki ni oblikovan »po individualnem okusu in samosvoji fantaziji enega samega ustvarjalca, ampak po glasbeno-esteskem občutju in predstavah širokega kroga ljudi in zato stremi v melodijah k ustvarjanju modelov v oblikovanju posameznih strukturnih elementov in njihove povezave.«¹⁹ Zato v takih raziskavah prepletamo specifične etnomuzikološke metode: iskanje modelov, formaliziranega sistema in strukturnih elementov ljudske glasbe s parcialnimi spoznanji tekstoloških analiz ter z uporabo poligenetske in komparativne metode.

¹⁸ Iskali so metodološke temelje v delih Bahtina, Popoviča, Riffatterra, Lachmannove, Kristeve idr.

¹⁹ Valens Vodusek, O evropski etnomuzikologiji. V: *Poglavja iz metodike etnološkega raziskovanja* – 1, ur. Janez Bogataj in Slavko Kremenšek, Knjižnica GSED, 4, Ljubljana 1980, str. 47–48.

Pogled na kontekst ljudske pesmi ali glasbe in nosilce pa lahko folkloristika poišče v etnološki metodologiji.²⁰ Folkloristika v nasprotju s slavistiko raziskuje tudi posebne folklorne žanre, ki se naslanjajo na funkcionalno enotnost. Ali kot pravi Terseglav: »Ljudska kultura je pričevalka načina življenja, ima tako ali drugačno funkcijo, je ilustrativen člen našega kulturnega razvoja, je rezultat take ali drugačne civilizacije, produkt takih ali drugačnih nosilcev. Hkrati pa so tudi umetnostni pojavi, ki so podvrženi posebnim – umetnostnim zakonitostim.«²¹ Folkloristika ima torej specifičnosti, ki z metodami etnologije, slavistike idr. niso obvladljive. To so predvsem oblike, ki nimajo vzorcev v umetni poeziji in glasbi. Te oblike živijo vzporedno z literarnimi.

Slovenski folkloristi so poskušali združevati metode, ki pojasnjujejo razvojna, umetnostna in stilno-strukturna vprašanja tako besedila kot melodije z metodami, ki razkrivajo kontekstualni vidik folklore. Zavedali so se, da folkloristika vidi ljudsko kot funkcionalno z estetskim namenom. Temelj je ustvarjalni akt. Folkloristika pa s svojimi metodami vedno želi vzpostavljati most med tekstom in kontekstom, med funkcionalnostjo folklore in njeno umetniškostjo ter nosilcem, ki z izborom folklornega pojava vpliva na njegovo variabilnost ali stabilnost. Ali kot meni Terseglav: »To pomeni, da obstaja povezava med petjem, načinom petja, izbiro pesmi, vsebino in stilom z nosilcem, ki spet obratno vpliva na 'kakšnost' pojavov. Ti se včasih pokažejo kot univerzalni, drugič kot specifično slovenski.«²² Folkloristika mora izhajati iz empirije, vendar ne sme ostati samo pozitivistična veda, mora tudi poiskati globinske strukture folklornih pojavov. Metode raziskovanja pa morajo veljati tako za tradicionalne pojave kot tudi za sodobne in inovativne, ki zaradi družbenih sprememb postajajo obsežnejši in s klasičnimi metodami neobvladljivi.

METODOLOŠKI VIDIKI V RAZISKOVANJU LJUDSKE PESMI DANES

Ker vseh segmentov folklore ne moremo predstaviti v luči metodološkega raziskovanja, smo se odločili za opazovanje in predstavitev življenja ljudske pesmi danes, zato ker je bil najbolj raziskani segment folklore tako terensko, tekstualno, teksturno in kontekstualno v preteklosti in še danes. Zato izhajamo iz štirih položajev ljudske pesmi danes:

- a) še živo ljudsko pesemsko in glasbeno izročilo, ki ga najdemo na terenu, vendar velikokrat že brez izvirnega konteksta oziroma vloge,
- b) razni folklorni festivali, srečanja z ljudskimi pevci in godci v lokalnih skupnostih,
- c) sodobno poustvarjanje ljudskega ali ljudska preporodna glasba,
- d) literarizacija ljudskega – vnos ljudskih elementov v sodobno poezijo in tudi v glasbo.

Prav zaradi štirih načinov življenja ljudske pesmi v današnjem času se spreminjajo tudi metode raziskovanja v folkloristiki. Vse tradicionalne metode, kot so sondažna, observativna z aktivnim intervjujem, dopolnjevalna in konkretizacijska idr. v prvem načinu – živem ljudskem petju na terenu, še vedno prevladujejo. Metodika raziskovalnega dela

²⁰ Ker folkloristika spaja tako funkcionalnost oz. etnološko vlogo ljudskega pesništva ali pripovedništva z estetskostjo prvin, jo zato iz enega ali drugega razloga odklanjata tako etnologija kot literarna veda, ker obravnavajo samo en pogled na gradivo. Zato je prav folkloristika tista, ki s povezovanjem različnih raziskovalnih metod združuje tako etnološki kot literarnoteoretski vidik in ga razvije v folklorističnega.

²¹ Marko Terseglav, *Ustno slovstvo in folkloristika kot predmeta univerzitetnega študija*. *Traditiones* 19, Ljubljana 1990, str. 250.

²² Glej op. 19, str. 243.

na terenu se povezuje z etnološkimi metodami, vendar pa ima folkloristika tudi svoje terenske metode pri teoriji in praksi raziskav ljudske pesmi, glasbe in plesa. Metoda observacije in aktivnega intervjuja, ki je npr. lastna tako folkloristiki kot etnologiji, je pri snemanju petja drugačna kot pri snemanju razgovora.

Spreminja se tudi metodika snemanja, ki želi zajeti celotno snemalno okolje. Raziskovalec terenskih tehnik in metod Drago Kunej meni: »Kadar uporabljamo zvočne posnetke kot znanstveni vir, moramo upoštevati specifične lastnosti medija, saj vsebuje številne akustične, tehnične, estetske, metodične, psihološke, sociološke, ekonomske vplive, ki oblikujejo takšen zapis.«²³ Folkloristika in znotraj nje posebna disciplina etnomuzikologija sta razvili specifične metode in tehnike dokumentiranja gradiva. Poleg posebnih terenskih tehnik sta razvili še splošno priznane sisteme klasificiranja in arhiviranja gradiva. V folkloristiki se je mislilo, in se misli še danes, da so zvočni zapisi skoraj popoln znanstveni vir za preučevanje ljudske glasbe.²⁴ Raziskovalec pa se mora zavedati, da različni tehnični in metodični vplivi pri znanstvenem zvočnem terenskem snemanju, kakor tudi akustični, psihološki in sociološki dejavniki pri predvajanju posnetega gradiva močno vplivajo na zaznavanje in dojemanje posnetega.²⁵ Folklorist mora vsa navedena dejstva poznati, saj le tako dobi pravo, objektivno sliko posnetega gradiva, kajti različni načini snemanja lahko dajo različne rezultate (npr. na podlagi različne postavitve mikrofонов lahko raziskovalec ugotovi, da je npr. neki glas v pevski skupini, ki poje neko ljudsko pesem, vodilni, v resnici pa je folkloristova zaznava zaradi zvoka napačna in je vodilni glas v resnici drug). Elektroakustične raziskave lahko folkloristu zelo koristijo, obenem pa je lahko elektroakustik tudi folklorist, kar je še najboljše. Raziskovalec ob svojem metodološkem raziskovanju ne sme prezreti podatkov s terena: kdo, kdaj, kje in zakaj je kakšno pesem zapel; kje, kdaj, od koga in zakaj se je je naučil, kakšne so življenjske okoliščine informatorja, povezane s pesmijo, kakšna se mu zdi pesem, kaj mu pove vsebina pesmi... Poznati mora tudi osnovne podatke snemalnega postopka, vedeti kdaj izbrati dokumentarni in kdaj eksplorativni postopek. Npr.: ob terenskih posnetkih ljudskih pesmi od leta 1993 naprej uporabljamo vse klasične folkloristične metode, pa tudi nov način snemanja, ki na posnetku ohranja celotno snemalno okolje in zato omogoča, da se ne ohrani samo pesem, pač pa razgovor o njej, razpoloženje pevcev,²⁶ dialog med snemalcem in snemanim idr.

Drug metodološki okvir so novi množični načini predstavljanja ljudske glasbe in petja, manj pripovedništva, kot so t. i. srečanja z ljudskimi pevci in godci, kjer mora raziskovalec, ki snema prireditev, uporabiti poleg observacijske metode tudi metodo analize t. i. odrskega performansa (postavitev, način začetka petja, upevanje idr.).²⁷ To je

²³ Drago Kunej, *Akustične lastnosti mikrofонов in njihov vpliv na kakovost terenskega snemanja ljudske glasbe*. Magistrska naloga. Ljubljana 2000, str. III.

²⁴ Dietrich Schüller, *Methodik und Technik der phonographischen Feldforschung*, V: *Sommerakademie Volkskultur 1993* (Walter Deutsch, Maria Walcher, ur.), Wien 1994, str. 86-91.

²⁵ Glej op. 11, str. III.

²⁶ Na terenu opazujemo interpretacijo ljudske pesmi v skoraj antiinterpretaciji, saj pri pevcih ni prav veliko gest in mimike, prav tako tudi ne čustvene zavzetosti, ne doživljanja, pevci nekako vzneseno pojejo, vendar svojih doživetij ne razkazujejo, le z metodo intervjuja lahko raziskovalec dobi nekaj opazk, ki mu pomagajo razvozlati še t. i. zgodovinski, psihološki in estetski vidik pesmi s stališča nosilca.

²⁷ Richard Bauman, *Story, Performance and Event* iz leta 1986 govori o treh elementih dogodka: a) keying (ko nekdo od nastopajočih da znak za začetek). /Tega pri slovenskem ljudskem petju ni, eden začne in drugi mu sledijo. Ta pojav vidimo le pri Srečanjih z ljudskimi pevci in godci./; b) pattering – povezovanje med dogodkom, igro, vlogo in žanrom folklore; c) emergent nature (enkratnost dogodka). O tem izčrpno poroča Regina Bendix v svojem delu *Amerikanische Folkloristik, eine Einführung*, Dietrich Reimer, Berlin 1995.

drugačen način predstavljanja ljudskega izročila kot je značilen za skupine, ki se zbirajo doma, na vasi idr. Tudi tu je pomembna tehnika snemanja ter njegovi postopki, odnos med občinstvom in izvajalcem ter interpretacija posamezne pesmi idr.

Tretji metodološki okvir je spremljanje t. i. poustvarjanja ali v zahodnem svetu znano kot folk revival, ko nosilci petja niso več ljudski ustvarjalci, pač pa najrazličnejši ustvarjalci, bodisi iz vasi ali mest, kmečki živelj ali intelektualci, ki poskušajo oživljati in na nov način predstavljati ljudsko pesem in glasbo, ki jim je novo odkrita identitetna vrednota. V tem primeru pride v poštev tudi metoda opazovanja estetskih elementov folklorne oziroma opazovanje transformacije in posebne interpretacije le-te.

Četrti metodološki okvir izhaja iz še enega načina življenja ljudske pesmi – to je t. i. literarizacije ljudske pesmi, ko jo kot predlogo najdemo v delih sodobnih slovenskih pesnikov. Tam pa nam zelo pomaga teorija intertekstualnosti s svojo metodologijo, ki jo lahko apliciramo na folkloristične raziskave, kjer nato komparativno opazujemo spremembe folklornih prvin v sodobnih okoljih umetne pesmi.

Seveda pa je temelj izbire metodologije postavitev predmeta raziskave: če je ta npr. ljudska pesem, je potrebna kar cela metodološka mreža na podlagi različnih aspektov raziskave:

- a) ali se ta pesem še poje v t. i. okolju, kjer se je včasih pela;
- b) kakšna je bila včasih vloga te pesmi v življenju ljudi;
- c) ali jo lahko najdemo na terenu in posnamemo še danes;
- d) kako zapisati besedilo ljudske pesmi in njeno melodijo (kako ju dekodirati);
- e) ali je variantno zelo razprostranjena ali redka;
- f) kakšna sta njena tekstura in kontekst;
- g) kdo je nosilec pesmi;
- h) kakšna je zvenska narava zvoka ob snemanju pesmi, kodiranje pesmi interpretira in dekodiranje pesmi raziskovalca (poslušalca) – dejanski zven z vsemi podrobnostmi interpretacije, dinamike, tempa, zvočne barve²⁸ (videoposnetek – mimika, geste, izraz na obrazu idr.);
- i) kaj bo predmet globinske analize: besedilo, melodija, kontekst;
- j) ali je ta pesem morda del repertoarja ljudskih pevcev in godcev, del poustvarjanja oziroma je predloga za sodobne pesniške ali skladateljske obdelave;
- k) kakšen raziskovalni okvir želimo doseči z njeno analizo.

Ta vprašanja lahko obdelamo z naslednjimi metodami: teoretična in arhivska predpriprava, intervju in observacija, metoda terenskega snemanja, psihološko-sociološka metoda, elektroakustična metoda idr. Včasih uporabljamo več metod, včasih pa se zavestno odločimo za eno – odvisno od tega, kaj želimo doseči.

METODOLOŠKA APLIKACIJA

Za ilustracijo lahko opišemo dva pojava ali položaja življenja ljudske pesmi v t. i. okviru novega družbenega prostora danes (iz dveh terenskih videoposnetkov – video kasete GNI št. 91 (0:31:00) in kasete Hrušiški fanti). Gre za petje ljudskih pevcev na terenu in za t. i. odrsko predstavitev ljudske pesmi. Prvi je terenski posnetek snemanja ljubezenske balade Uboj na vasovanju v vasi Imenska Gorca. To naj bi bilo pogojno še

²⁸ Oskar Elsček, Musikethnologie und Elektroakustik. V: *Handbuch des Volksliedes II*, Rolf Wilhelm Brednich et al., ur., München 1975, str. 623–645.

živo ljudsko izročilo, čeprav je bila pesem zapeta za potrebe raziskovanja in ne iz spontanega nagiba pevcev. Spontani nagib pevcev se navadno pokaže kasneje, ko se preneha s snemanjem in se popije kozarček vina. Takrat pevci za svojo zabavo takoj zapojejo nekaj pesmi. Na tem posnetku lahko opazujemo in slišimo večglasno petje neke skupine, vidimo tudi snemalca zvočne podobe, kako so postavljeni mikrofoni (eksplorativna metoda), kakšni so izrazi na obrazih, kretnje idr. – opazujemo nosilce pesmi in dogodek (ob strani sedijo poslušalci). Aktivni intervju je metoda, ki je bistvena za celostno podobo ljudske pesmi in se uporablja ob vsakem snemanju, najsibo to video- ali avdiosnemanje. Ko se vrnemo v inštitut, nas čakajo vse ostale metode (arhivske, kabinetne, analitične), glede na postavitev cilja prihodnje raziskave.

Naslednji ilustrativni opis je s srečanja z ljudskimi pevci in godci – tukaj vidimo skupino pevcev Hrušiški fanti, ki so na meji med ljudskimi pevci in poustvarjalci (nekateri od njih so bili še udeleženci živega ljudskega petja v izvirnem kontekstu). Skupina se je ustanovila, da bi oživila ljudsko pesem v JZ delu Slovenije in je na tem srečanju predstavila legendarno balado o Mariji in brodniku (v narečju). Ob snemanju lahko opazujemo t. i. »performans ali event«– dogodek, njihov nastop, način petja, odziv poslušalcev, njihovo sodelovanje idr. Raziskovalec dogodek samo opazuje, zabeleži brez intervjuja in nato v inštitutu arhivira, katalogizira, klasificira in analizira. Pri obeh posnetkih lahko vidimo dva različna konteksta folklornega dogodka in dva različna snemalna postopka. V središču obeh je tekst – besedilo pesmi, tekstura: melodija in načini petja, pevec, poslušalec in raziskovalec. Oba dogodka sta različna zaradi njunih drugačnih funkcij in namena. Prvi je neke vrste rekonstrukcija preteklosti, drugi pa oživitev preteklosti za potrebe sodobne publike. Ob raziskovanju na terenu bi bilo treba upoštevati tudi informantovo mnenje o pesmi, observacije raziskovalca in celotno dokumentacijo o dogodku: avdio in video, zapiske idr., kar je temelj poglobljene terenske in nato kabinetne raziskave. Po Honkovem mnenju naj bi kontekstualna informacija vsebovala vse bistvene podatke o pevcu, o njegovi preteklosti, družini in družbenem okolju, v katerem je živel in še živi.²⁹ Nosilec folklorne nam s podatki, ki smo jih od njega dobili, osvetli tekst in teksturo ter morda razkrije, kakšen je bil resnični kontekst pesmi. Ugotavljati bi morali, kakšno je t. i. okolje, ki danes obdaja informanta, ki nam na terenu še vedno zapoje, in združiti njegovo preteklo socialno okolje z današnjim. Kako je sprememba vplivala na njegov repertoar in njegov odnos do pesmi, petja idr., ugotavljati moramo mikro- in makroklimo ter se vprašati, ali je morda zaradi družbenih sprememb izginilo iz repertoarja nosilca nekaj pesmi in katere. Takoj po vojni so raziskovalci ugotavljali, da je npr. šega koledovanja in ob tem petja kolednic začela izginjati oziroma se je pritajila, ker naj bi bila ostanek buržoazne miselnosti in ni bila družbeno pozitivno sprejeta, čeprav so kolednice še vedno znali peti. Danes opazujemo t. i. oživljanje koledovanja, ki v, sicer modificirano, funkcijo spet postavlja pesem in njenega nosilca.

Naše raziskave zaradi možnosti nabiranja gradiva na terenu še vedno spadajo v t. i. klasično folkloristično raziskovanje tradicije.³⁰ Seveda zato, ker imamo še vedno možnost

²⁹ »Basic information about the community studied, socio-economic structure, physical setting, local history (formation of settlement, migration etc), cultural geography (contact with other groups, mobility) and the system of education (home, school, church and other institutions)«. Glej op. 10, nav. delo, str. 22.

³⁰ Lauri Honko je dejal: »I am more interested in studying far-away dying genres ... than in observing the play-group of 9-year olds in our yard.« Glej Roger D. Abrahams, *The past in the presence: An overview of folkloristics in the late 20th century*. V: *Studia Fennica Folkloristica* 1, Folklore processed in honour of Lauri Honko, ed. Reimund Kvideland at all, Helsinki 1992, str. 32.

terenskega dela ter lahko raziskujemo pretekle pojave v procesu ljudske tradicije. Prav s terenskim raziskovanjem še lahko povezujemo sodobnost s preteklostjo.³¹

Folkloristika je sicer zavezana tradiciji, vendar je bila vsaka tradicija nekoč inovacija, zato se ukvarja tudi s sodobnimi inovativnimi pojavi in transformacijami. Prav z osvetlitvijo ljudskokulturne tradicije lahko pojasnimo hierarhijo pomembnosti funkcij v kontekstu – torej v življenju in v folklorinem okolju, kjer je pomemben sistem vrednot. Tradicija in stabilnost se npr. v ustnem slovstvu kljub drugačnim in nasprotnim pojavom v umetni književnosti lahko nadaljujeta v sedanost in se vključujeta v sistem vrednot novejšega časa, v katerem začne povezava tradicija-pevec slabeti. Srednjeveški pojavi lahko danes enako funkcionirajo ob novejših pesmih. Balada Desetnica se kljub vpetosti v drugačno družbeno okolje, iz katerega je izšla, še danes poje ob novejših pesmih. V novem času lahko z sodobnimi avdio-vizualnimi pripomočki zberemo veliko več gradiva, ki nam bo dal odgovore na vprašanja, na kakšen način vstopajo elementi tradicije v življenje ljudi. Abrahams meni, da smo, ko odkrijemo poti, v katerih folklor artikulira politične in poetične pojave v kulturi, našli izhodišče, kjer lahko raziskujemo tudi poetiko in »politiko« lastne kulture.³²

HIERARHIJA FOLKLORISTIČNIH METOD

Če bi morda razdelili metode folklorističnega raziskovanja po hierarhiji dela, bi jih morda opredelili takole:

a) teoretična, arhivska predpriprava ter priprava snemalnih načinov ter drugega tehničnega okolja za terensko delo: odločitev za metodo dokumentiranja ali eksplorativno metodo, ki določata način snemanja;

b) metode terenskega raziskovanja (observacijska, metoda aktivnega intervjuja, statistična, psihološka metoda);

c) metode arhivskega raziskovanja (transkripcije, tipološka in morfološka sistematika, kritična obdelava arhivskega gradiva, sistemizacija in katalogizacija, digitalizacija);³³

č) metode analitičnega kabinetnega raziskovanja (poligenetska in komparativna, strukturalistična, kibernetična, intertekstualna, historično-sociološka idr., psihoanalitična, lacanovska idr.).

Morda pa lahko skiciramo še nekatere izstopajoče inovativne metode:

– pri terenskem snemanju: celovita tehnična in elektroakustična predpriprava; po snemanju: priprava zapisnika z vsemi tehničnimi, vsebinskimi in drugimi podatki;

³¹ 'Folklore provides a connection to the 'naturalpast' that encourages us to think of the way things were and might be', glej op. 28, nav. delo, str. 38.

³² 'Folklore entered into the achievement of consensus by which culture celebrate their own sense of groupness. But folklore also records a sense of oppositional complexity and even political and social resistance, especially in zones of contact between cultures. In discovering the ways in which folklore articulates the politics and poetics of culture, we have reached the point where we can usefully investigate our own politics and poetics openly.'. Glej op. 28, nav. delo, str. 48.

³³ Morali bi spregovoriti tudi o tem, kako tekst zapisovati. Slovenska raziskovalka slovstvene folklore Stanonikova npr. govori o zapisovanju in redakciji slovstvene folklorne kot metodološkem problemu, in sicer zgodovinsko od predromantike in romantike do danes. Metodološko razvršča v tri načine: zapisovanje in redakcija slovstvene folklorne kot rekonstrukcija, kot redakcija in danes kot prekodiranje, prav pri slednji govori še o zapisovalcu, ki naj bi postal pomemben člen v teoriji zapisovanja in redakciji slovstvene folklorne. Tako pravi: 'Vrsta dejavnikov vpliva na to, da se zapis, tj. prenos iz ustne, žive oblike v pisno, konzervirano obliko, približa izvorni izvedbi, doseže pa je pač nikoli ne.' Glej Marija Stanonik, *Slovstvena folklor v domačem okolju*. Ljubljana 1993, str. 39. Še več težav je pri ljudski pesmi, kjer je potrebno paziti na dve t. i. konzervirani obliki: na besedilo in melodijo. Obe sta podvrženi tudi subjektivnemu zaznavanju zapisovalca.

- pri arhiviranju in dokumentiranju: tehnično presnemavanje na sodobne nosilce zvoka (DAT, CD-R idr.), digitalizacija arhivskih enot
- pri analizi gradiva (uporaba sklopa interdisciplinarnih metod in njihova aplikacija na globinsko analizo gradiva glede na njegovo interpretacijo). Izpostavili bi pa metodo, ki izvira iz teorije intertekstualnosti, ko lahko spremljamo medbesedilne navezave npr. umetne poezije na ljudske prvine. Enako bi metodo lahko aplicirali tudi na medglasbene povezave pri sodobni glasbi, plesu idr.,³⁴ pa tudi na medbesedilne navezave znotraj folklorne (npr. potujoči verzi, motivi idr.).³⁵

Najpomembnejša inovacija moderne folkloristične metodologije je vzpostavljanje možnosti popolnega razumevanja funkcije in pomena folklorističnih fenomenov z vključevanjem le-teh v njihov kontekst.³⁶ Ta kontekst naj bi bil družbeni, kulturni in kontekst izvedbe, vključiti pa je treba še kontekst nosilca ali izvajalca, ki nam morda edini lahko razkrije diahrono sliko. Med besedilom, melodijo in kontekstom pa je še proces. Variantnost je bistvena za proces, poleg tega pa mora folklorist ob uporabi metod poznati še čas in prostor, v katera sodi določena ljudska pesem, simbole neke kulture. Če želi vzpostaviti medkulturne primerjave, pa mora poseči tudi po spoznanjih iz zgodovine, literature, antropologije, psihoanalize, filozofije idr. Seveda pa je izbor tako metode kot spoznanj iz različnih ved odvisen od tega, kaj je v določenem trenutku središče analize: ali je to vsebina besedila, vloga človeka v ljudski pesmi, vloga ženske v slovenskih ljudskih baladah, arhetipov v ljudskem pesništvu, muzikalnosti ljudskega v sodobni poeziji, način petja, morda polka na Slovenskem, nosilec ljudske pripovedi. Izbor metode je odvisen od predmeta in pričakovanega rezultata.

SKLEP

Moderni slovenski folkloristi morajo torej upoštevati tekst, teksturo, kontekst, nosilca in morda tudi raziskovalca, pa tudi proces komunikacije in socio-kulturni proces, ki povezuje besedilo s kontekstom.

Slovenski folklorist skuša biti tako raziskovalec teksta kot konteksta – raziskovalec celote, le taka analiza prikaže popolno sliko diahronega in sinhronega. Pomembno je, da bi v prihodnosti tudi slovenska folkloristika postala kompleksno raziskovanje folklorne kot posebnosti v kontekstu kulture, da bi združevala vse že znane parcialne metodološke koncepte ter tudi koncepte komunikacije, pomena idr.³⁷

Metodo raziskovanja nam (zdaj in v bodoče) narekuje usmerjanje pozornosti na nek predmet raziskave, kakšno vprašanje si glede predmeta, ki ga raziskujemo, postavimo. Ali nas bo zanimalo besedilo neke balade ali pa, kot se sprašuje John D. Niles v svoji knjigi *Homo Narrans*: »kako in zakaj je snov nekega besedila prišla v komunikacijski proces in postala nato ljudsko besedilo?«³⁸ Ali se bomo posvečali nosilcu ali bomo odkrivali povezavo med informantom in zapisovalcem? Ali se bomo poglobljali v skrite

³⁴ Teoretični intertekstualni temelji so npr. v delu Julie Kristeve *Sémeiotikè: recherches pour une sémanalyse*. Paris 1969 idr., pri nas Marko Juvan, *Intertekstualnost*, Literarni leksikon 45, Ljubljana 2000.

³⁵ Glej Marjetka Golež, *Razmerje med ljudskim in umetnim v sodobni slovenski poeziji*. V: *Razvoj slovenske etnologije od Štreklja in Murka do sodobnih etnoloških prizadevanj*, Ljubljana 1995, str. 94–103; Marjetka Golež Kaučič, *Ljudsko in umetno v medbesedilnih nizih*, *Traditiones* 63–77, Ljubljana 2000.

³⁶ David Buchan, 1992, glej op. 14, nav. delo, str. 99–100.

³⁷ Glej opombo 5, nav. delo, str. 99.

³⁸ John D. Niles, *Homo Narrans, The Poetics and Anthropology of Oral Literature*. University of Pennsylvania press, Philadelphia 1999, str. 89.

strukture pesmi, pripovedi, glasbe, plesa in iskali na eni strani mitološka ozadja, arhetipe, na drugi pa pomenske transformacije v sodobnih obdelavah folklorne? Kam bo šla naša pot, je odvisno od raziskovalca, od njegove »osebne teorije« (L. Honko), ki jo bo prinesel v proces raziskave posameznega segmenta folklorne. Pomembno je postaviti okvir filozofskim in ekološkim vprašanjem v folklori. Vprašati se moramo, kako zgodba ali pesem, glasba, likovno delo idr. učinkuje v sodobni skupnosti, ali ima še nek poseben pomen, je le relikv preteklosti, ali pa ponovno dosega naše bistvene tokove življenja in čustvovanja. Ali je folklor le izrabljena publicistična beseda, s celo vrsto konotacij, ki sploh ne držijo, ali pa dosega tudi svet mladih, na tak ali drugačen način, ki ga mora folklorist tudi zaznati, ga opazovati in vključiti v svet tradicije in inovacije.

Morda bodo tradicionalne prvine spet oživele v novih okoljih in novih funkcijah in sprožale nove folklorne dogodke, morda se bo preobrat iz teksta v kontekst prenesel v preobrat novega teksta in novega konteksta.

Zelo pomembno je, da bomo z analizami folklorne gradiva soustvarjali vedenje o pomenu ljudske duhovne kulture za narod in za človeštvo, da bomo prvine ljudskega ponovno oživele in ovrednotili v luči novih socialnih, gospodarskih in političnih dogajanj, ki vplivajo na folkloro, da bomo ob rekonstrukciji preteklosti našli tudi inovativna spoznanja z novimi interpretacijami in stvaritvami z zavestnimi cilji.

Morda bo prihodnost folklorističnega raziskovanja tudi redefinicija tradicije s stališča novih ekoloških in etičnih spoznanj, novega načina življenja in odnosa do njega, do narave in drugih živih bitij.

Summary

Between Tradition and Innovation – Research Methods in Folkloristic Research

The paper looks at the intertwaving of old methods of folkloristic research with new ones which originated as the result of social, political and ideological changes in Slovenia. These changes brought about the changes in the origin, development and disintegration of Slovene folk songs, music and dance traditions. The author also discusses the current position of folkloristics and the interdisciplinary aspects of folkloristic research, and arranges them according to new methods.

Scientific methods employed by Slovene folklorists are those used in the field, for instance the methods of observation and active interview, both of which are preceded by thorough theoretical preparations and by an analysis of archival material; there is the method which combines cultural history and literary comparison, which is still widely practiced, then sociological, psychological, interpretative, psychoanalytical, structuralistic and contextual methods.

The choice of an adequate method depends on the subject and manner of research. At present there are at least four different kinds of folk songs, each of which necessitates a different research method:

1. folk song and music heritage which is still very much alive and is still found in the field, but which often lacks the original context
2. various folklore festivals, or encounters with folk singers and musicians in local communities
3. modern recreation of folk subjects, or folk music renewal
4. literarization of folk subjects – introduction of folk elements into contemporary poetry and music

Research work methodology therefore contains several layers, for it includes theories and research results obtained by ethnology, musicology, philology, literary theory, anthropology and sociology. The paper analyzes these methods with the help of examples of field recordings of

folk songs, encounters with folk singers and musicians and individual folkloristic research projects. In all of the above research methods have different functions, representing the whole methodological network which reveals different aspects of research. The author discusses the hierarchy of these research methods according to the phase of folkloristic research which ranges from theoretical preparations, field work, archival research, analytical cabinet research. Emphasized are some important innovative methods, such as the method of intertextuality which has proved extremely valuable when comparing the texts of folk songs with literary poems.

The use of different methods therefore depends upon the situation in folk heritage in the past and at present, and is therefore either synchronic or diachronic. This enables researchers to combine the knowledge from the past with contemporary research results.

In the conclusion of her paper the author discusses the future of folkloristic research from the viewpoint of modern folkloristics, and a redefinition of the traditional in the light of new ecological and ethical findings.